

vann fra fjell til fjord

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Planprogram

for regional vannforvaltningsplan
2022 – 2027

Foto: Vegard Næss

Planprogram for
oppdatert regional
vannforvaltningsplan
2022 - 2027

Norsk-Finsk vannregion

Høst 2019

0. Forord

Dette dokumentet presenterer planprogram (arbeidsprogram og framdriftsplan) og program for konsekvensutredning for arbeidet med å oppdatere den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram. Dokumentet beskriver planprosessen og hvilke utredninger som foreslås gjennomført, og angir både forventninger til myndigheter som har rett og plikt til å delta og muligheten for andre interessenter til å medvirke med sin kunnskap og sine synspunkter inn i arbeidet.

Vann berører samtlige innbyggere i Finnmark. Vannressursene våre preges av hvordan vi lever og utøver virksomhet i områdene rundt dem. God miljøtilstand i vannet er viktig for at vi skal ha det bra. Vi skal kunne bruke vannet til både næringsformål og rekreasjon, samtidig som vi sørger for at vannkvaliteten og naturmangfoldet ivaretas.

Er du interessert i miljøtilstanden i innsjøer, vassdrag, grunnvann og kystvann i ditt nærområde så bør du engasjere deg i vannforvaltningen i vannregionen vår.

Vadsø, 3.mars 2020

Fylkesrådet for Troms og Finnmark

Innhold

0. Forord	2
1. Innledning	4
2. Formålet med planarbeidet	5
2.1 Rammer for arbeidet – Nasjonale føringer	7
3. Om planprogrammet	8
4. Framdriftsplan: Oversikt over arbeidet fram mot 2021	9
5 Vannregionen vår – planområdet	10
5.1 Kort beskrivelse av vannregionen	10
5.2 Endringer av vannregionen siden forrige plan	12
5.3 Samarbeid om grensekryssende vassdrag	12
6. Organisering av arbeidet i vannregionen	14
7. Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram	16
7.1 Virkning for sektormyndigheter	16
7.2 Virkning i forhold til andre planer	17
8. Deltakelse, medvirkning og informasjon	18
8.1 Deltakelse i planleggingen	18
8.2 Medvirkning og informasjon	18
8.3 Plan for deltakelse og medvirkning	18
9. Tema og utredninger fram mot oppdatert vannforvaltningsplan	21
9.1 Styrke kunnskapsgrunnlaget	21
9.2 Oppdatere miljømål, unntak og tiltak	21
9.3 Kostnadsanslag og nyttebeskrivelse	21
9.4 Klimaendringer, klimatilpasning og flom	22
9.5 Drikkevann og badevann	22
9.6 Plastforurensning	22
10 Konsekvensutredning: hva vil planen bety?	24
10.1 Problemstillinger som skal vurderes	24
11. Prioriteringer i arbeidet fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram	27

1. Innledning

Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Fram mot utgangen av 2021 skal disse oppdateres og justeres for hele landet. Vi skal nå gjennomgå hvordan det står til med vannet, og justere planene for hvordan vi best tar vare på vannet vårt fremover. Oppdaterte planer og tiltaksprogram skal være gjeldende fra 2022 til 2027. Les mer om vannforvaltningen i Norge [her](#).

Vannforskriften fastslår at det skal utarbeides regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram. Planen utarbeides som en regional plan i henhold til plan- og bygningsloven (pbl § 8.1), og følger de utredningskrav som er fastlagt i pbl § 4.1-2, samt forskrift om konsekvensutredning (KU). Fylkeskommunen (regional planmyndighet) vil være ansvarlig myndighet for plan- og KU-prosessen, og vil samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner i planprosessen. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak (jf. pbl § 8.3).

Som en del av planprosessen gjennomføres det to formelle høringer med to dokumenter i hver høring:

På høring fra 1. april til 30 juni 2019 (høring ferdig):

- Planprogram (dette dokumentet)
- Hovedutfordringer i vannregionen

Vannregionmyndigheten har fastsett planprogrammet, og startet arbeidet med å utarbeide forslag til oppdatert regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram, og vil som en del av dette arbeidet vurdere konsekvenser for miljø og samfunn i henhold til fastsatt planprogram.

På høring fra 1. oktober til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert regional vannforvaltningsplan, med konsekvensutredning
- Forslag til oppdatert regionalt tiltaksprogram

I planprogrammet finner du mer om hvordan prosessen fram mot oppdaterte planer er tenkt å foregå, hvem som er involvert, når, og opplegget for medvirkning. Hensikten er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og prioriteringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Planen og tiltaksprogrammet som nå skal revideres og oppdateres, skal gjelde fra starten av 2022 til slutten av 2027.

Gjeldende plandokumenter for planperiodene 2010 – 2015 og 2016 – 2021 finner du her:
<http://www.vannportalen.no/plandokumenter/>

2. Formålet med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er at vi skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Vannforskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram med sikte på å oppfylle miljømålene, og sørge for at det framskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet.

Den helhetlige og samordnede vannforvaltningen i Norge bygger på EUs vanndirektiv, som er gjennomført i den norske vannforskriften fra 2007. Hele Europa arbeider etter samme prinsipper og timeplan. Dette gjør det enklere å samarbeide om å ta vare på vannet i nedbørfelt som krysser landegrensene, og det gjør at vi kan lære ved å dele erfaringer og gode eksempler mellom landene. Det gir også mulighet for at landene kan sette i gang felles forskning og utvikling. I Norge samarbeider vi tett med våre nordiske naboland om vannforvaltningen, og deltar i den felles europeiske strategien for gjennomføring av vanndirektivet

Vannforskriften¹ er hjemlet i forurensningsloven², plan- og bygningsloven³, vannressursloven⁴, og naturmangfoldloven⁵.

Arbeidet med de regionale planprosessene etter vannforskriften følger i all hovedsak prinsippene og kravene i plan- og bygningsloven. I tillegg har vannforskriften egne krav som følge av vanndirektivet⁶.

Planlegging etter plan og bygningsloven og vannforskriften handler om hvordan vi skal ta vare på vannmiljøet vårt for oss og våre etterkommere, og hvordan alle brukere og påvirkere sammen kan bidra.

Den regionale vannforvaltningsplanen angir miljømål for alt vann i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. I tillegg inneholder planen oversikt over når miljømålene skal nås. Tiltaksprogrammet inneholder oversikt over forslag til tiltak for å beskytte vannmiljøet og for å nå miljømålene i vannregionen. Miljømål og forslag til tiltak er hovedinnholdet i oppdateringen som nå skal foretas.

Vannforskriften §1:

Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene

Plan- og bygningsloven §1:

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

¹ [Vannforskriften](#)

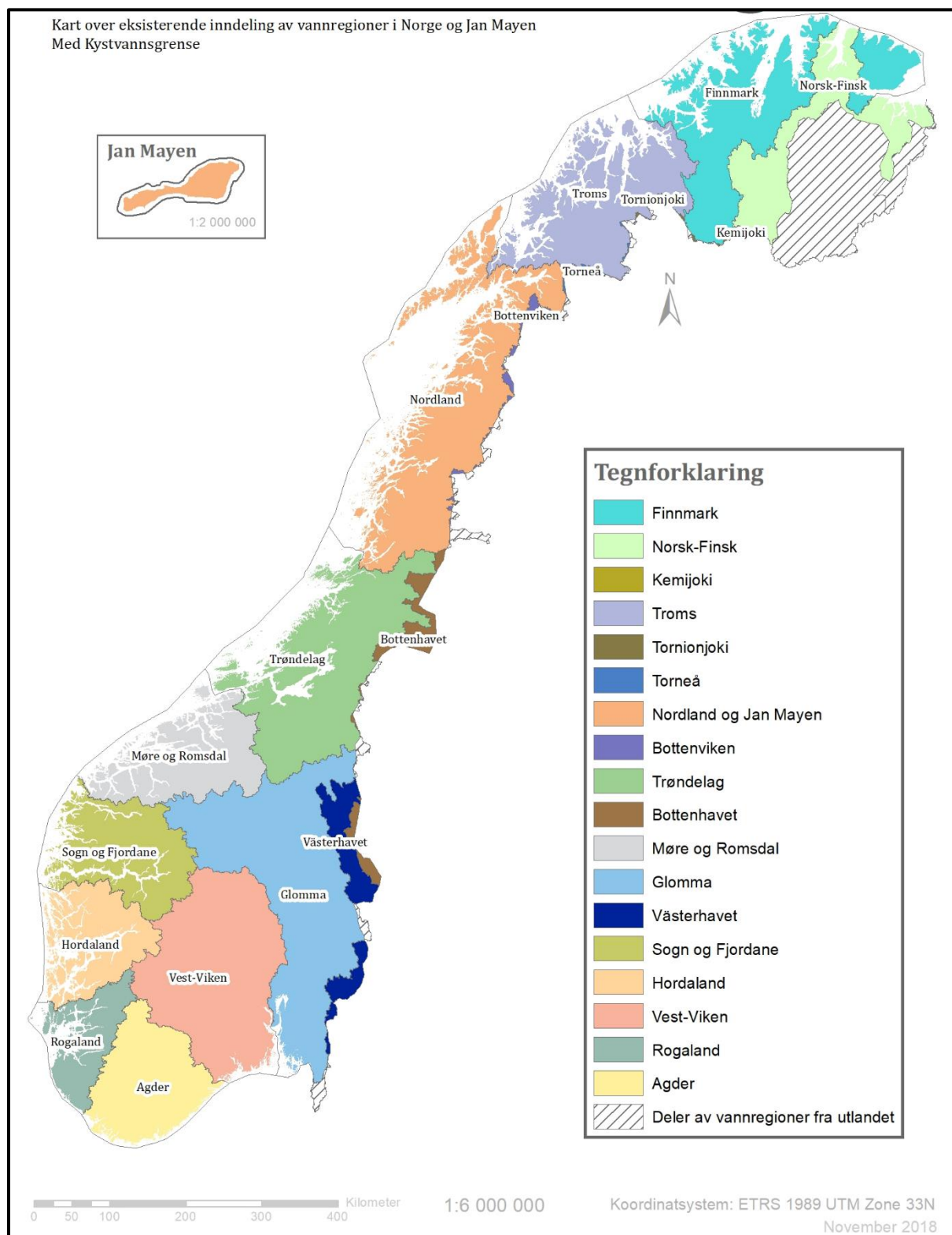
² [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#)

³ [Lov om planlegging og byggesaksbehandling](#)

⁴ [Lov om vassdrag og grunnvann \(vannressursloven\)](#)

⁵ [Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\)](#)

⁶ [EUs rammedirektiv for vann \(vanndirektivet\) – konsolidert versjon](#)

Figur 1: Kart over vannregioner i Norge før 01.01.2020

2.1 Rammer for arbeidet – nasjonale føringer

Klima- og miljødepartementet har i samråd med berørte departementer utarbeidet nasjonale føringer for arbeidet med oppdateringen av de regionale vannforvaltningsplanene. Det følger av vannforskriften at oppdaterte vannforvaltningsplaner med miljømål og tilhørende tiltaksprogram skal være i samsvar med disse nasjonale føringene. Føringene gjelder sammen med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, relevante statlige planretningslinjer og vedtatte, relevante regionale planer. Føringene beskriver de ulike myndighetenes bidrag og ansvar i det regionale planarbeidet etter vannforskriften, samtidig som de skal bidra til å avklare målkonflikter.

Nasjonale føringer for vannkraft som ble gitt ved brev av 24. januar 2014 fra Olje- og energidepartementet og Klima- og miljødepartementet vil gjelde fram til disse blir oppdatert.

Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene finnes [her](#).

Kystfisker på nordspissen av Sørøya. Foto: Tor Harry Bjørn.

3. Om planprogrammet

Planprogrammet beskriver planleggingen fram mot revidert og oppdatert vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram og konsekvensutredelse. Formålet med dokumentet er å klargjøre *hva* som skal gjøres *når* og av *hvem*.

Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning eller som potensielt kan påvirkes av planen, skal ha mulighet til å delta og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen. Vi ønsker at hele bredden av myndigheter, interesser og bransjer skal få mulighet til å delta og ha felles eierskap både til prosessen og til den endelige oppdaterte forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

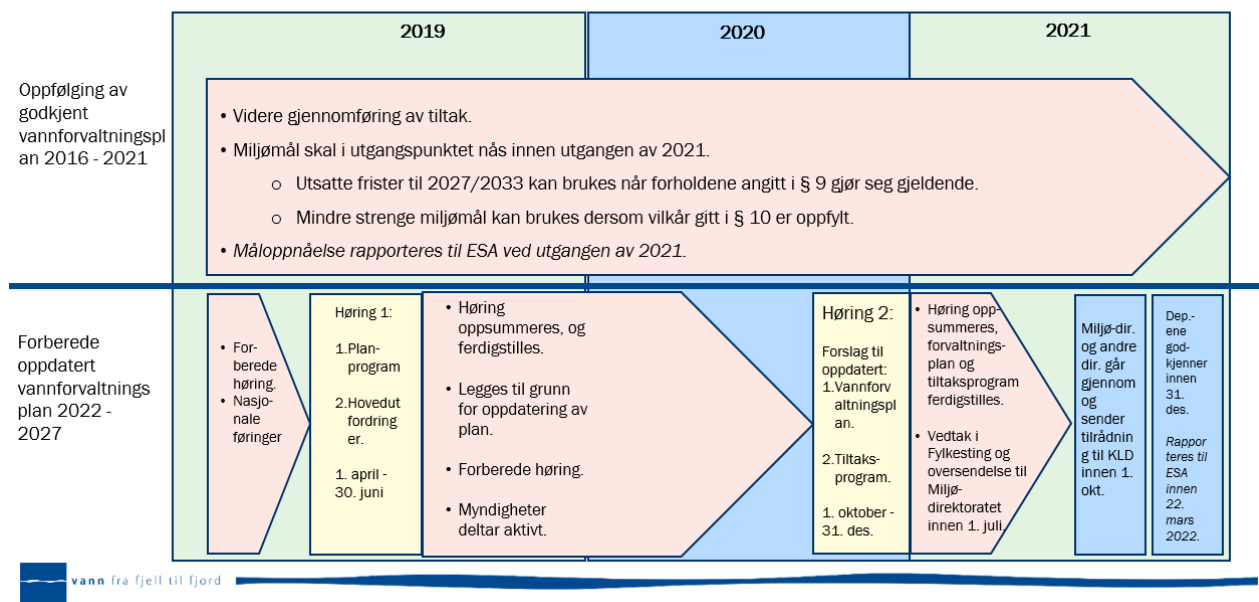
Høringsinnspill

Planprogram og hovedutfordringer for vannregionen var på høring fra 1.april til 30.juni 2019. Informasjon om alle mottatte høringsinnspill finnes på de regionale sidene på [Vannportalen](#). Det vil også legges til rette for innspill i det videre arbeidet fram mot nye plandokumenter og i kommende høring fra 1. oktober 2020.

4. Framdriftsplan - oversikt over arbeidet fram mot 2021

Det er laget en nasjonal framdriftsplan for arbeidet på nasjonalt nivå, som også tar hensyn til felles europeiske frister. Dette er den overordna oversikten og er basert på vannforskriften:

Viktige milepæler 2019 - 2021

Figur 2: Nasjonal framdriftsplan for arbeidet etter vannforskriften.

I tillegg foregår det en løpende oppdatering av kunnskapsgrunnlaget (overvåking, problemkartlegging, oppdatering av Vann-nett).

Arbeidet med konsekvensutredning (KU) vil være integrert i planarbeidet, slik at planprogrammet vil inkludere program for KU, og vannforvaltningsplanen vil inkludere selve konsekvensutredningen.

Hele Europa arbeider etter de samme tidsfrister som følger av vanndirektivet, og det er derfor viktig at fristene følges opp i alle vannregioner. I kapittelet "Plan for deltakelse og medvirkning" lenger bak i dette dokumentet, ser du framdriftsplanen som foreslås for å sikre en god planprosess i Norsk-finsk vannregion som samtidig følger de nasjonale og europeiske fristene.

5 Vannregionen vår – planområdet

5.1 Kort beskrivelse av vannregionen

Vannet er dominerende i landskapet i Finnmark. I den nasjonale databasen Vann-nett er det registrert 301 innsjøforekomster og 707 elver og bekkefelt (tabell 1). På norsk side har den Norsk-finske vannregionen en utbredelse på om lag 19.900 km².

Den Norsk-finsk vannregion ble i 2013 skilt ut som en internasjonal vannregion. Vannregionen består av Finnmark fylke og deler av nedbørsfelt i Tana-, Neiden-, Munkelv- og Pasvikvassdraget som ligger i Finland. Deler av Pasvikvassdraget ligger også i Russland, og er underlagt russisk myndighet.

Inndelingen av vannområder er nedbørsfeltorientert, og tar dermed ikke utgangspunkt i kommune-, fylkes- eller landegrenser. Det medfører at enkelte kommuner har arealer i flere vannområder, samtidig som enkelte krysser landegrensen med Finland og Russland (tabell 2).

På norsk side er vannregionen inndelt i 3 vannområder (figur 3). Formålet med vannområdene er å etablere hensiktsmessige enheter for arbeidet hvor berørte aktører (kommuner, sektormyndigheter og fylkeskommune) samarbeider for å gjennomføre sine oppgaver i henhold til vannforskriften.

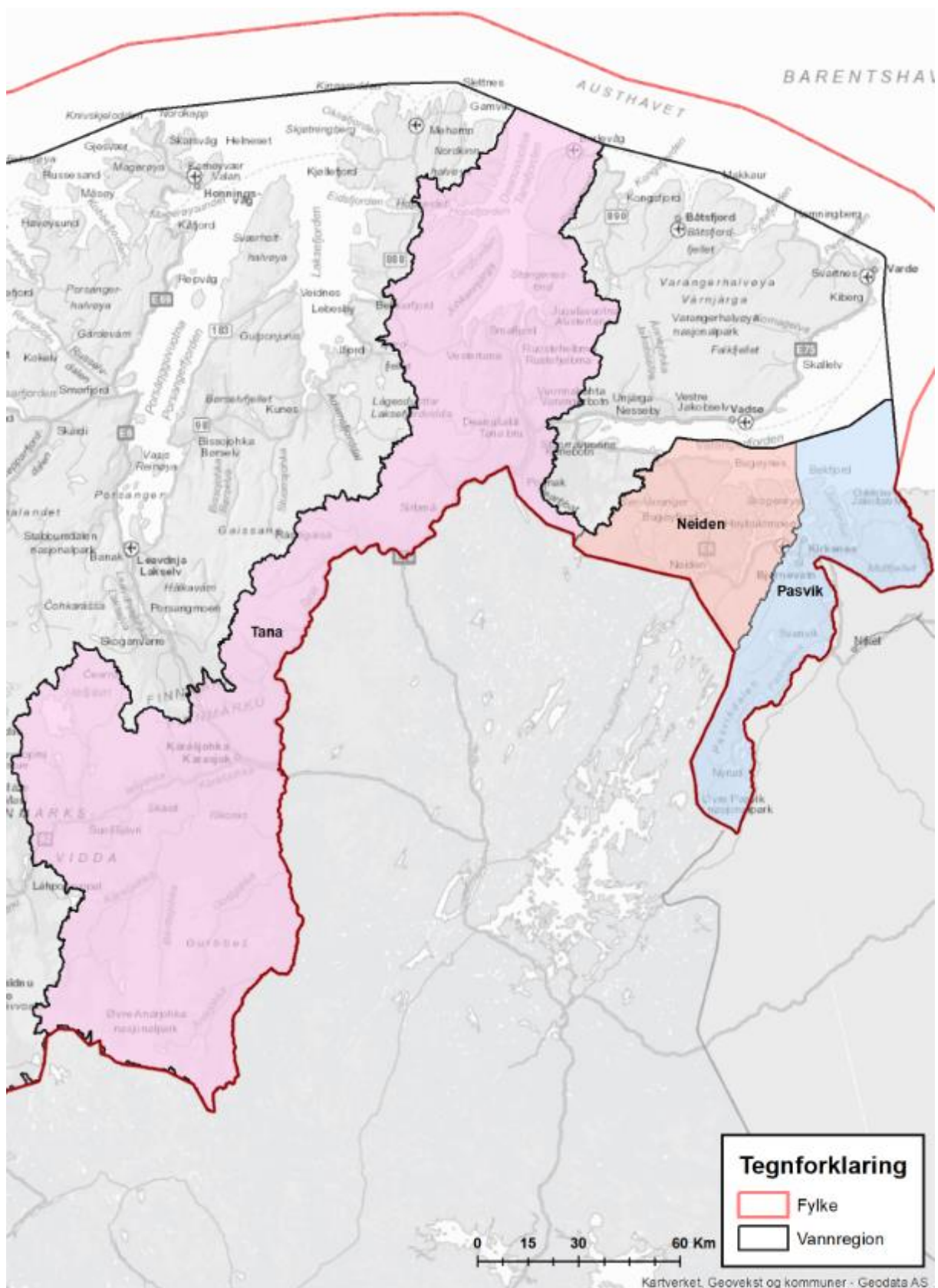
Type vannforekomst:	Antall vannforekomster	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	707	21	18 601 km ²
Grunnvann	41	0	310 km ²
Innsjøer	301	17	506 km ²
Kystvann	37	0	2061 km ²
Antall totalt	1086	38	21 478km ²

Tabell 1: Vassdragene og kystområdene er delt inn i vannforekomster. Antall vannforekomster er ikke statisk, og kan endres underveis etter hvert som kunnskapen om vannmiljøet endres/forbedres.

*Sterkt modifiserte vannforekomster.

Vannområde	Tana	Neiden	Pasvik
Kommuner som hovedsakelig ligger innenfor vannområdet på norsk side	Tana Karasjok Gamvik	Sør-Varanger	Sør-Varanger
Kommuner med mindre areal innenfor vannområdet	Berlevåg, Kautokeino, Alta, Porsanger, Lebesby, Nesseby	Nesseby	
Areal utenfor norsk territorium	Inari (Finland) Utsjoki (Finland) Enontekiö (Finland)	Inari (Finland)	Petsjenga (Russland)

Tabell 2: Kommunenes areal innenfor de ulike vannområdene.

Figur 3: Oversikt over vannområdene på norsk side av den Norsk-finske vannregionen.

5.2 Endringer av vannregionen siden forrige plan

Som følge av regionreformen har Klima- og miljødepartementet varslet at vannregion Finnmark og vannregion Troms vil bli slått sammen fra 1.januar 2020. Den Norsk-finske vannregionen består som en egen vannregion.

5.3 Samarbeid om grensekryssende vassdrag

Den Norsk-finske vannregionen deler nedbørsfelt med både Finland og Russland. Det er fastsatt i vannforskriften § 30 at "når nedbørsfelt strekker seg inn på en annen EØS-stats territorium skal den aktuelle vannregionregionen defineres som en internasjonal vannregion. Vannregionmyndigheten skal samarbeide med ansvarlig myndighet i tilgrensede EØS-stater med sikte på å etablere felles løsninger, slik at ønsket miljøtilstand kan oppnås for hele nedbørsfeltet". Relevant informasjon skal utveksles, og tiltaksprogrammer og forvaltningsplaner for de berørte nedbørsfeltene skal koordineres med den tilgrensede EØS-staten⁷.

Samarbeid med Finland

I 2013 ble det utarbeidet en internasjonal samarbeidsavtale for å formalisere samarbeidet med Finland, som medfører at vannområdene Tana, Pasvik og Neiden på norsk og finsk side utgjør en egen internasjonal vannregion. Samarbeidsavtalen og den tilhørende «Memorandum of Understanding» regulerer prosedyrer for koordineringen av vannforvaltning i disse vannområdene⁸⁹. Vannregionmyndigheten i Finnmark er også utpekt som kompetent myndighet for den norske delen av den Norsk-finske vannregionen Tana, Pasvik og Neiden. Nærings-, samferdsels- og miljøsentralen (ELY-keskus) i Lappland er utpekt som vannregionmyndighet i den finske delen av den Norsk-finske vannregionen. Et felles sammendrag for den Norsk-finske vannregionen ble utarbeidet i første planperiode og ligger til grunn for perioden 2016-2021¹⁰.

I det forberedende arbeidet til planprogram og hovedutfordringer for den Norsk-finske vannregionen har planperioden vært ulike mellom landene. Det har gjort det utfordrende å koordinere arbeidet i forkant av høringene. Planprogram og hovedutfordringer for norsk territorium av den Norsk-finsk vannregion er oversatt til finsk. Planprogram og hovedutfordringer for finsk side av den Norsk-finske vannregionen er oversatt til norsk.

I det videre arbeidet med revidering av tiltaksprogram og vannforvaltningsplan er det viktig at planperiodene mellom Norge og Finland er mest mulig parallelle. I den sammenhengen har Finland i større grad justert høringsfristen etter norsk frist. Det gir en bedre mulighet for konkrete samarbeidsmøter og helhetlig vurdering av tiltaksprogram og prioriteringer i grenseområdene fram mot oppdatert vannforvaltningsplan 2022-2027. Det er et mål at det felles sammendraget for den Norsk-finske vannregionen skal oppdateres for perioden 2022-2027.

Arenaer for samarbeid

Mellom Norge og Finland er det lange tradisjoner for samarbeid om forvaltning av grensevassdrag. I 1980 undertegnet den norske og finske regjeringen en overenskomst om en Norsk-finsk grensevassdragskommisjon. Kommisjonen er et rådgivende organ for de respektive lands regjeringer, og kommisjonens arbeid styres av overenskomsten mellom regjeringene i Norge og Finland. Kommisjonen er et viktig møtepunkt for nasjonale, regionale og lokale myndigheters samarbeid om vannforvaltning og koordinering også etter vannforskriften.

⁷ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446>

⁸ <http://www.vannportalen.no/globalassets/vannregioner/Norsk-Finsk/Norsk-Finsk---dokumenter/samarbeidsavtale-norge-finland-signert.pdf>

⁹ <http://www.vannportalen.no/globalassets/vannregioner/Norsk-Finsk/Norsk-Finsk---dokumenter/memorandum-of-understanding.pdf>

¹⁰ <http://www.vannportalen.no/globalassets/vannregioner/norsk-finsk/norsk-finsk---dokumenter/plandokumenter-2016-2021/felles-vannforvaltningsplan-for-finsk-norsk-vannregion-2016-2021-norsk-versjon.pdf>

Siden forrige planperiode har det pågått et prosjekt om felles miljøforvaltning langs Tanaelva. Prosjektets formål har blant annet vært å bedre miljøstatusen og ta vare på naturmangfoldet i Tanavassdragets nedbørsfelt. Prosjektet er et samarbeid mellom miljøforvaltningen i Norge og Finland. Prosjektet har bidratt til et enda tettere samarbeid om forvaltningen av Tanaelva som et grensekryssende vassdrag¹¹.

Fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram 2022-2027 vil det gjennomføres egne samarbeidsmøter for å koordinere arbeidet etter vannforskriften.

Utfordringer for samarbeidet mellom Norge og Finland

Selv om det foreligger en samarbeidsavtale mellom landene er det noen utfordringer for samarbeidet etter vannforskriften. En av hovedutfordringene er at det er en ulike tilnærminger for klassifisering av økologisk status. Det medfører at miljøtilstanden i ett og samme vassdrag defineres med en ulik tilstand avhengig av om du er på norsk eller finsk side. Ulikheter i planprosesser har gjort det utfordrende å koordinere arbeidet innenfor samme tidsperiode.

Ytterligere harmonisering av klassifisering og frister i planprosessen må avklares på et nasjonalt nivå.

Samarbeid med Russland

Når det gjelder samarbeid med Russland, som er utenfor EØS-området, fastsetter vannforskriftens § 31 at det skal tas initiativ til internasjonalt samarbeid for å oppnå ønsket miljøtilstand for hele nedbørsfeltet. Vannregionmyndigheten har foreløpig ikke tatt initiativ til et formelt samarbeid mellom Norge og Russland som regulerer koordineringen av arbeidet etter vannforskriften.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et godt miljøfaglig samarbeid på grenseregionalt nivå. Siden tidlig 1990-tallet er det blitt arbeidet med russisk og finsk miljøforvaltningen om forskning og overvåking av miljøtilstanden i Pasvikområdet¹².

I perioden 2019 – 2020 leder Fylkesmannen det internasjonale prosjektet «Cross-border dialogue and multi-use planning in the Pasvik and Grense Jakobselv Catchments». Formålet med prosjektet er å bevare og forbedre miljøtilstanden i Pasvikvassdragets og Grense Jakobselvs nedbørsfelt. Det etableres et tett samarbeid med partnere fra Russland og Finland. Vannregionmyndigheten deltar i styringsgruppen til dette prosjektet.

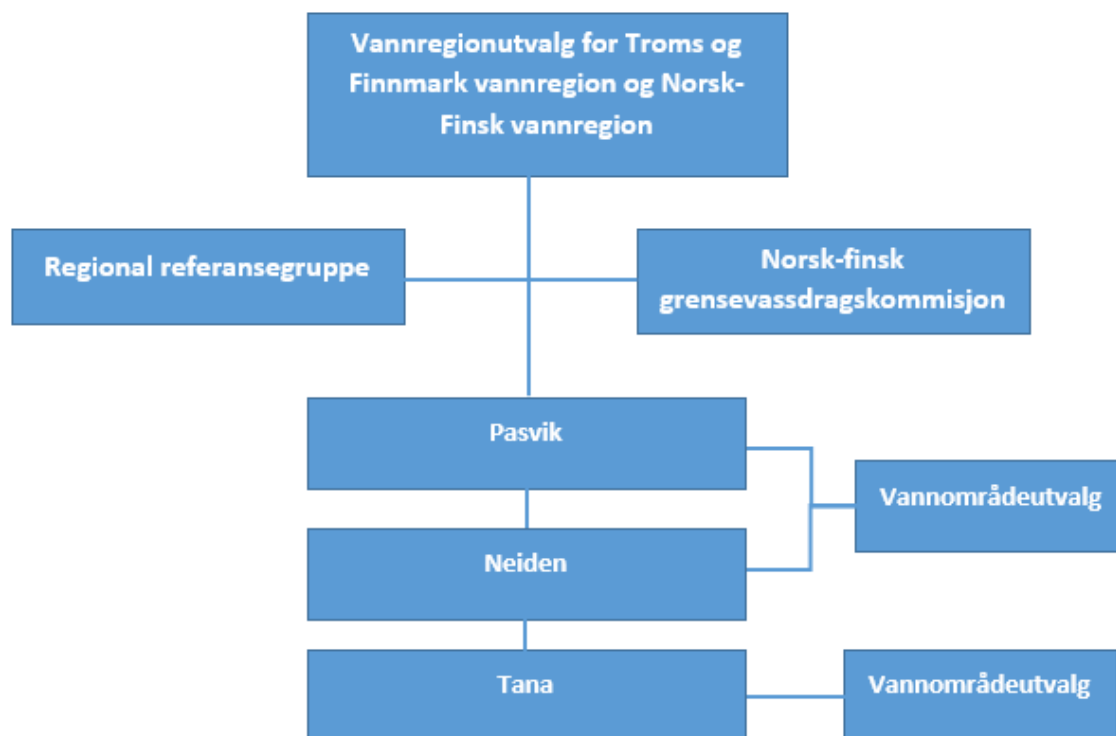
Vannregionmyndigheten har deltatt på møter mellom norske og russiske veterinærmyndigheter om situasjonen rundt lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i våre naboland. Norske og russiske veterinærinstitutt har utarbeidet en avtale om samarbeid og utveksling av biologisk materiale til forskning og diagnostikk. Det er også et ønske om å videreutvikle samarbeidet i et eget prosjekt om *Gyrodactylus salaris*.

¹¹ <https://interreg.no/prosjektbank/tana-river-joint-environmental-management-of-the-river-tana/>

¹² <http://www.pasvikmonitoring.org/>

6. Organisering av arbeidet i vannregionen

Arbeidet med å revidere og oppdatere forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer i regionene ledes av utpekte fylkeskommuner. Alle fylkeskommuner har rollen som planmyndighet i tråd med vanlige prosedyre etter plan- og bygningsloven. Fylkeskommunen er vannregionmyndighet og har ansvaret for å koordinere prosessen etter vannforskriften. Endelig fastsetting og vedtak av regional vannforvaltningsplan gjøres av fylkestinget i vannregionen. Planarbeidet i vannregionen skal organiseres i henhold til føringene i vannforskriften. Figur 4 viser tenkt organisasjonskart for Norsk-finsk vannregion.

Figur 4: Tenkt organisasjonskart for Norsk-finsk vannregion.

Vannregionutvalget

Vannforskriften etablerer vannregionutvalget som den viktigste arenaen for å legge til rette for et samarbeid om å utarbeide og gjennomføre en helhetlig forvaltningsplan. Vannregionutvalget skal bestå av representanter fra regionale sektormyndigheter, Fylkesmannen og fylkeskommunen. Kommunene er tenkt representert enten gjennom regionråd, koordinator for vannområde og/eller leder av vannområdeutvalg. Det er et mål at hele vannregionutvalget skal kunne stille seg bak den regionale vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Statlige organer og kommuner

Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres ansvarsområde.

Statlige myndigheter har et særlig ansvar for å påse at oppdatering som angår eget ansvarsområde ligger innenfor nasjonale føringar før og etter høring. Det innebærer oppdatering av

kunnskapsgrunnlaget om påvirkning på vannmiljø, forslag til tiltak og utpeking av ansvarlig tiltakshaver.

Fylkesmannen

Fylkesmannen har som regional miljøvernmyndighet ansvaret for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget og koordinere og registrere overvåkingsdata i Vann-nett. Dette skal skje i samråd med sektormyndigheter, fylkeskommunen, kommuner og vannregionutvalget.

Regional referansegruppe

På regionalt nivå er referansegruppen til vannregionutvalget en arena for regional medvirkning. Referansegruppen består av frivillige organisasjoner, bransjeorganisasjoner og andre interessenter. Representanter for alle berørte rettighetshavere, private og allmenne brukerinteresser har derimot rett til å delta i denne gruppen. Den regionale referansegruppen blir en viktig arena for å sikre medvirkning fram mot revidert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram 2022-2027.

Vannområdene

Mye av planarbeidet vil i praksis foregå lokalt i de ulike vannområdene. Her har kommunen og andre aktører lokal kunnskap om tilstand og påvirkninger, samt mulighet til å utvikle lokale løsninger. Kommunene er også en viktig myndighet for vann og avløp, landbruk, arealbruk, med mer. Dette tilsier at kommunene må bidra aktivt både i arbeidet med det faglige kunnskapsgrunnlaget og planleggingsarbeidet. Arbeidet som gjøres på vannområdenivå er å regne som et viktig grunnlagsmateriale for den regionale planen. Kommunene i vannområdene må gå sammen om en lokal koordinator som kan drive prosessen framover.

Vannregionmyndigheten bidrar med veiledning og tilskudd for å ansette og videreføre koordinator for vannområdene.

Vannområdeutvalg

Som et grunnprinsipp bør vannområdeutvalgene være representert med politisk og administrativ ledelse, i tillegg til kommunale fagpersoner innenfor eksempel plan, teknisk etat og vann- og avløp. En regional forvaltningsplan som har støtte og forankring lokalt vil kunne medføre en bedre oppfølging av planen. Neiden og Pasvik vannområde står oppført med felles vannområdeutvalg. Det skyldes at det i hovedsak er en kommune på norsk side som har areal innenfor vannområdene, samtidig som det anses som en mer hensiktsmessig organisering.

Vannregionmyndigheten skal i nødvendig utstrekning gi rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet på vannområdenivå, samt legge til rette for at dette skjer på en faglig forsvarlig måte og innenfor fastsatte frister.

De viktigste oppgavene til vannområde og vannområdeutvalg er å:

- Utarbeide lokale tiltaksprogram for vannområde som innspill til regional forvaltningsplan og tiltaksprogram.
- Bidra med oversikt over påvirkning på vannforekomstene i vannområde, særlig innenfor kommunalt ansvarsområde.
- Være bindeledd og sikre samarbeid mellom vannregionmyndigheten, Fylkesmannen og øvrige sektormyndigheter i arbeidet etter vannforskriften på et lokalt nivå.
- Sikre lokale medvirkning, kunnskap og engasjement. Dette kan for eksempel gjennomføres ved å opprette en lokal referansegruppe.
- Sikre forankring og oppfølging av regional vannforvaltningsplan, særlig innenfor kommunalt ansvarsområde.

7. Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

I henhold til plan – og bygningsloven (§ 8.2) skal regional plan legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Dette slås også fast i vannforskriften (§ 29). Planen vil dermed kunne gi føringer for annen arealplanlegging og utbygging i regionen

At det foreligger vedtatte og godkjente regionale vannforvaltningsplaner betyr først og fremst at:

- Planene skal legges til grunn for offentlig planlegging og virksomhet i regionen.
- Det skal som hovedregel ikke gis tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som vil medføre at miljømålet ikke nås eller at tilstanden forringes.
- Foreslåtte tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen.

Forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet er ikke juridisk bindende i seg selv, men er retningsgivende for sektorenes videre arbeid med å forvalte vannressursene, og for planlegging i regionen.

Vannforskriftens § 13, om forholdet til andre miljøbestemmelser slår fast at hvis det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende, enn det som følger av denne forskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn.

Det er i henhold til pbl § 8.5 mulig å fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan, som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Bestemmelsen kan fastsette at det for et tidsrom av inntil ti år nedlegges forbud mot at det blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med godkjent arealplan etter denne lov. Forslag om dette vil i tilfelle bli presentert i forslag til oppdatert vannforvaltningsplan og sendt på høring som en del av denne.

Arbeidet med vannforskriften vil kunne bidra til å oppfylle andre miljømål, og må sees i sammenheng med miljøkrav både nasjonalt og internasjonalt. Du kan lese mer om nasjonale og internasjonale miljømål [her](#).

7.1 Virkning for sektormyndigheter

Ansvar for oppfølgingen av vannforskriften er lagt til ulike sektormyndigheter. Dette innebærer at forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer skal følges opp sektorvis og med sektorenes eksisterende virkemidler. Sektormyndighetene har ikke bare ansvar for å følge opp miljømål og tiltak, de må også sørge for informasjon og kunnskap som er viktig for arbeidet med oppdatering av planer og tiltaksprogram.

Godkjent regional plan vil inngå i grunnlaget for sektormyndighetenes saksbehandling. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltakene før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt. Her vil det også legges vekt på andre hensyn enn de som er vektlagt i planene. Sektormyndighetene har derfor adgang til å fatte vedtak som ikke er i samsvar med planen.

Dersom det i oppfølgingsarbeidet blir aktuelt å fravike fra forutsetningen i den godkjente planen, skal vedkommende myndighet sørge for at vannregionmyndigheter er informert. Årsaken til at planen er fraveket må beskrives ved rapportering av tiltaksgjennomføring og ved neste rullering av planen.

Ved hver rullering av regional vannforvaltningsplan skal det gis en begrunnelse for at eventuelle miljømål ikke er nådd, og et sammendrag av og en begrunnelse for at eventuelle tiltak i den tidligere versjonen av forvaltningsplanen ikke er iverksatt. Der det er behov for nye virkemidler må dette synliggjøres.

7.2 Virkning i forhold til andre planer

Det skal være sammenheng i plansystemet. Arbeidet med forvaltningsplanen skal sees i sammenheng med øvrig regional planlegging for å sikre at nødvendige koblinger er på plass og at mulige synergier blir utnyttet.

I kommentarutgaven til plan- og bygningsloven er det også understreket at dette ikke bare gjelder for andre planer etter plan- og bygningsloven, men også relevante vedtak etter andre lover, som for eksempel vernevedtak etter naturvernloven og kulturminneloven.

Dette ble også poengtert i Kongelig res. Ved godkjenning av pilot-vannforvaltningsplaner i 2010 at koblingen mellom fylkeskommunens rolle som planmyndighet og regional utviklingsaktør gir grunnlag for økt merverdi i skjæringspunktet mellom vannforvaltning og øvrige utviklingsoppgaver.

Planforslag som er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder de miljømålene som planen setter, og kravene i vannforskriften § 12 for å tiltale ny aktivitet eller nye inngrep, er grunnlag for vurdering av om innsigelse skal fremmes¹³.

Godt vannmiljø er viktig grunnlag for mange samfunns- og brukerinteresser. Derfor må det samarbeides på tvers av fagområder og instanser slik at kunnskapen kan brukes til å løse felles utfordringer. Den reviderte vannforvaltningsplanen må ses i sammenheng med andre planer og samfunnsutvikling ellers i fylket, samtidig som andre planer må se til vannforvaltningsplanen. Planer og utviklingsoppgaver som har betydning for vannforvaltning er listet opp under. Denne listen er ikke uttømmende.

- Regional planstrategi for Finnmark 2016 – 2019
- Regional transportplan for Finnmark 2014 – 2023
- Regionalt utviklingsprogram for Finnmark 2014 – 2023
- Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark 2011–2014
- Mineralstrategi for Finnmark 2015 – 2019
- Landbruksstrategier for Finnmark 2015 – 2020
- Regionalt handlingsprogram for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Finnmark 2016 - 2020
- Regionalt handlingsprogram for folkehelsearbeid i Finnmark 2016 - 2018
- Petroleums- og energistrategier for Finnmark 2015 - 2019

¹³ [Rundskriv T-2/16 fra Klima- og miljødepartementet](#)

8. Deltakelse, medvirkning og informasjon

Plan og bygningsloven slår fast at:

"Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter" (§ 1.1).

"Alle offentlige organer har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndighetene informasjon som kan ha betydning for planleggingen" (§ 3-2).

Vannforskriftens § 27 understreker også at:

"Vannregionmyndigheten skal i samarbeid med vannregionutvalget tilrettelegge for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt i gjennomføringen av denne forskriften og særlig ved utarbeidelse, revisjon og oppdatering av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer".

8.1 Deltakelse i planleggingen

I følge plan- og bygningslovens § 3-2 har alle:

"... offentlige organer har rett og plikt til å delta i planleggingen når det berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndigheten informasjon som kan ha betydning for planleggingen".

De har for eksempel rett til å bli varslet og få planforslag til høring. At de har plikt innebærer at de ikke kan «stille seg utenfor» planleggingen og på den måten unngå å bli forpliktet av de planene som vedtas. Planleggingen skal være en felles arena som alle relevante myndigheter skal delta i. Hvis viktige sektorer stiller seg utenfor, vil mye av verdien av planleggingen kunne falle bort.

I løpet av høsten 2018 og våren 2019 har berørte myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt hatt ansvar for å delta ved å gjøre data og kunnskap om påvirkninger i egen sektor tilgjengelig i tide, slik at kunnskapsgrunnlaget for oppdaterte planer blir så godt som mulig når disse skal på høring annet halvår 2020. Sektormyndighetene på alle nivåer må selv kvalitetssikre beskrivelse og bruk av egne tiltak og virkemidler. Sektormyndighetene skal gå gjennom hvor langt de har kommet i tiltaksgjennomføringen, om tiltakene er tilstrekkelige for å nå miljømålene eller om det må gjennomføres andre og eller mer omfattende tiltak. Kunnskapsgrunnlaget om tilstand, påvirkninger og tiltak skal oppdateres løpende. Sektormyndighetene må også delta i arbeidet som utføres av vannregionutvalg og lokale vannområdeutvalg når relevante tema innen deres ansvarsområde berøres, og for å sikre at ulike sektors påvirkninger og tiltak sees i sammenheng.

8.2 Medvirkning og informasjon

Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å medvirke og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen.

Medvirkning innebærer mulighet for aktiv deltakelse fra alle.

Medvirkning foregår på ulike arenaer på lokalt og regionalt nivå. I vannregionen vår kommer vi til å arrangere høringskonferanser, møter i regionale og lokale utvalg og arbeidsmøter mellom vannregionmyndigheten, sektormyndighetene og vannområdene.

8.3 Plan for deltakelse og medvirkning

Deltakelse fra sektormyndigheter og medvirkning fra allmenheten er viktige suksesskriterier for at oppdatert og justert forvaltningsplan og tiltaksprogram har et godt nok kunnskapsgrunnlag, og at alle sider ved planens betydning blir tilstrekkelig belyst og tatt hensyn til. Deltakelse og medvirkning er mer enn muligheten til å spille inn til dokumenter som er på høring.

Et viktig aspekt ved deltakelse og medvirkning er å delta i utformingen av dokumentene før de går på høring. Dette gjøres gjennom møtevirksomhet, dialog, befaringer og lignende i perioden hvor dokumentene lages. Berørte myndigheter har selv et ansvar for å delta innenfor sine ansvarsområder. Det skal legges til rette for deltakelse og medvirkning gjennom hele perioden fram mot oppdatert forvaltningsplan.

Oversikt over arbeidet og plan for medvirkning fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram 2022 - 2027 er vist i tabell 3 og 4.

Oversikt over arbeidet fram mot 2022	2019				2020				2021			
Høring planprogram og hovedutfordringer												
Høringsmøte og scenariokonferanse												
Oppsummere høring og ferdigstille planprogram og hovedutfordringer												
Opprette nytt vannregionutvalg for Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion												
Oppdatere vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og konsekvensutredelse for vannregion												
Scenariokonferanse												
Høring forslag til vannforvaltningsplan og tiltaksprogram												
Høringsmøte												
Oppsummere høring og ferdigstille vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og konsekvensutredelse												
Vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og konsekvensutredelse oversendes til Miljødirektoratet												
Departementene godkjenner vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og konsekvensutredelse												
Løpende arbeid												
Følge opp tiltak i vannforvaltningsplan 2016 – 2021												
Oppdatere kunnskap om vannmiljø i databasen vann-nett												
Samarbeidsmøter vannregionutvalg, sektormyndigheter, vannområder og regional referansegruppe												

Tabell 3: Kvartalsvis oversikt over arbeidet fram mot revidert vannforvaltningsplan 2022-2027.

Aktivitet	Tidsperiode	
Høring av: - Planprogram - Hovedutfordringer	1. april 2019 til 30. juni 2019	- Høringsmøte(r) - Scenariokonferanse april/mai 2019
Høring oppsummeres og plan-program og hovedutfordringer ferdigstilles	30. juni 2019 til 31. des. 2019	- Etter behov møter i vannområdene og vannregionutvalget og bilateralt
Temamøter for oppdatering av miljømål, miljøtiltak og påvirkninger: - Fremmede arter - Vannkraft - Akvakultur - Maritim infrastruktur - Kommunale ansvarsområder	Høst 2019 til februar 2020	- Diskutere miljømål, miljøtiltak og påvirkninger sammen med andre sektormyndigheter og interessenter
Utarbeide utkast til hørings-dokumenter: - Forslag til oppdatert vannforvaltningsplan med KU - Forslag til oppdatert tiltaksprogram	Høst 2019 til 1. oktober 2020	- Innhente innspill fra sektormyndigheter - Møter i vannområdene - Møter i vannregionutvalget og bilateralt - Vurdere sammen med vannregionutvalget behov for møte i regional referansegruppe
Høring av: - Forslag til oppdatert vannforvaltningsplan med KU - Forslag til oppdatert tiltaksprogram	1. oktober 2020 til 31. des. 2020	- Høringsmøte(r) / scenariokonferanse
Høring oppsummeres og endringer foreslås/foretas. Vedtak i fylkesting	1. januar 2021 til 30. juni 2021	- Etter behov møter i vannområdene og vannregion-utvalget og bilateralt - Møte i fylkestinget
Vannforvaltningsplan med tiltaksprogram og konsekvensutredelse oversendes til Miljødirektoratet	1. juli 2021	- Direktoratene får delegert fra departementene å forberede godkjenningen og gi tilrådning.

Tabell 4: Tabellarisk oversikt over arbeidet og plan for medvirkning fram mot revidert vannforvaltningsplan 2022-2027.

9. Tema og utredninger fram mot oppdatert vannforvaltningsplan

I tillegg til at miljømålene fra forvaltningsplanen 2016 – 2021 skal følges opp, og tiltak fra tiltaksprogrammet skal gjennomføres, skal vi nå undersøke hvordan det står til med vannet etter at regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har fått virke fra 2016. I tillegg skal nødvendige vurderinger som grunnlag for konsekvensutredning gjennomføres (se neste kapittel). De viktigste temaene er:

9.1 Styrke kunnskapsgrunnlaget

I kunnskapsgrunnlaget til regionale vannforvaltningsplaner inngår *karakterisering* av elver, innsjøer, grunnvann og kystvann og vurdering av miljøpåvirkning fra menneskelig aktivitet. Hovedformålet med karakteriseringen er å få en oversikt over dagens miljøtilstand, ulike påvirkninger og å identifisere hvilke vannforekomster som ikke kommer til å oppnå miljømålene. Overvåking av miljøtilstanden gir myndighetene kunnskapsgrunnlag til å sette i gang tiltak for å bedre, vedlikeholde, eller forebygge forringelse av miljøverdier. Målet med overvåkingen er å:

- Skaffe et godt kunnskapsgrunnlag for tiltak og politiske beslutninger.
- Sikre befolkningen rett informasjon om miljøets tilstand i tråd med miljøinformasjonsloven.

Overvåkingen er langsiktig, og ofte er det behov for målinger over flere år for å kunne se en forandring som skyldes menneskelig aktivitet eller en naturlig variasjon. Det regionale overvåkingsprogrammet skal oppdateres og revideres. Fylkeskommunen som er utpekt til å lede planarbeidet i vannregionen har etter vannforskriften ansvaret for at dette blir gjort, men det er Fylkesmannen som står for det faglige arbeidet, i samarbeid med sektormyndighetene. Dette vil i stor grad gjøres ved at det tas ut oversikter fra Vann-nett over ulike delprogrammer for basisovervåking og tiltaksorientert overvåking. Det forutsette imidlertid at Fylkesmannen og Miljødirektoratet har merket alle stasjoner til riktig delprogram ved registrering i Vannmiljø.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er en kontinuerlig prosess. Kunnskap og data om vannforekomstene er samlet i [Vann-nett](#).

9.2 Oppdatere miljømål, unntak og tiltak

Vannforvaltningsplanene og tiltaksprogrammene vi jobber etter nå (2016 – 2021) ble vedtatt i vannregionene i 2015, og vannforvaltningsplanene ble godkjent av departementene i 2016. I arbeidet med oppdatering av planene og tiltaksprogrammene som starter nå, skal miljømål og beskyttende, forbedrende og restaurerende tiltak gjennomgås for å se om vi må justere miljømålene og tiltakene. Er vi nærmere å nå miljømålene? Trengs det andre eller flere tiltak for å beskytte, forbedre eller restaurere vannmiljøet? Har det oppstått uforutsette hendelser som har påvirket vannforekomstene? Har vi mer eller ny kunnskap som kommer til nytte i vannforvaltningsarbeidet? Virker tiltakene slik vi hadde tenkt?

Første mulighet til å gi innspill til nødvendige endringer i vannforvaltningsplanen og tiltaksprogram var i høringen av planprogram og hovedutfordringer i regionen våren 2019. Neste mulighet er høringen av forslag til oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram høsten 2020. Men også mellom disse to formelle høringene skal interessenter ha tilgang til informasjon, og mulighet til å gi innspill til vannregion- og vannområdeutvalg.

9.3 Kostnadsanslag og nyttebeskrivelse

Et viktig mål i revisjonen og oppdateringen av planene og tiltaksprogrammene er å få en bedre oversikt over de økonomiske og administrative konsekvensene ved planene enn i den første ordinære planperioden. Dette gjelder også fordelingsvirkninger av tiltaksprogrammene og

vannforvaltningsplanene mellom sektorer. I neste planperiode ønsker vi at alle sektormyndigheter bidrar med kostnadsanslag for tiltakene som er foreslått i planene. Nyten ved å gjennomføre tiltak er videre et viktig element for å vise forbedringene vi ønsker å oppnå.

Sektormyndighetene har ansvar for å ivareta de økonomiske vurderingene innen sine respektive ansvarsområder, slik at de neste planene og tiltaksprogrammene gir en bedre framstilling av både nyten ved å gjennomføre vannmiljøtiltak og anslåtte kostnader for tiltakene. Dette arbeidet er koblet til arbeidet med utvikling av ny mal for oppdatert tiltaksprogram og revisjon av tiltaksprogrammene.

9.4 Klimaendringer, klimatilpasning og flom

Vi får stadig mer kunnskap om klimaendringer og konsekvensene av disse. På www.klimatilpasning.no står følgende om vannforvaltning:

"I Norge handler klimaendringene mye om endringer i vann. Det er derfor svært viktig at gjennomføringen av arbeidet med vannforvaltning også tar hensyn til at klimaet vårt er i endring.

Mer nedbør (spesielt vinternedbør) vil forsterke avrenning av næringssalter, som igjen vil kunne øke planktonproduksjon. Samtidig kan løst organisk karbon (DOC) også øke med økende nedbør, noe som gir mindre produksjon på grunn av svekket lysinnstråling ned i vannet. Denne økte absorpsjonen av lys bidrar samtidig til økt temperatur i vannet.

I elver og mindre innsjøer vil også endringer i nedbør og lufttemperatur ha betydning for vannføringen og temperaturen i vannet. Summen av disse effektene vil ha betydning for den økologiske tilstanden for ferskvann. I tillegg vil klimaendringene kunne gi økte skader fra overvann, sørpeskred, flomskred, kvikkleireskred og stormflo. I vannforvaltningen er det nødvendig å ta hensyn til disse effektene.

Vurderinger av klimaendringer og klimatilpasning skal inn i alle faser av arbeidet med vannforskriften, både i vurdering av påvirkning, miljømåloppnåelse og i tiltaksarbeidet".

I tillegg skal vannforvaltningsplanene omtale områder med flomrisiko, og tiltak for å begrense denne. I planene som ble godkjent i 2016 fikk vi ikke synliggjort slike områder godt nok.

Det er laget et planhjul som viser hvordan vi skal jobbe med klimaendringer og klimatilpasning i arbeidet etter vannforskriften. Planhjulet finner du [her](#).

9.5 Drikkevann og badevann

I planene som ble godkjent i 2016 rakk vi ikke å synliggjøre beskytta områder godt nok. Det følger av vannforskriftens § 16 at det skal etableres en oversikt over beskytta områder som viser alle vannforekomster som har status som beskyttet etter sektorlovverk, herunder områder utpekt for drikkevann eller rekreasjonsformål. Videre sier § 17 at drikkevannskilder skal beskyttes slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres. I arbeidet med oppdatering av planene skal drikkevann og badevann prioriteres som viktige tema i vannforvaltningen.

Les mer om drikkevann og badevann [her](#).

9.6 Plastforurensning

Miljødirektoratet skal i løpet av 2019 foreslå hvordan plastforurensning skal inkluderes i arbeidet med de regionale vannforvaltningsplanene. I arbeidet skal det vurderes hvordan vannregionene og

sektormyndighetene skal håndtere forsøpling av kyst- og fjordsystemene. Utfordringene i Troms og Finnmark er ulike de utfordringene som er registrert i for eksempel Oslofjorden. Det må sikres at utfordringen i de nordligste fylkene blir tatt med som tema når plastforurensning skal inkluderes. Forsøpling vil som oftest ikke ha direkte betydning for miljøtilstand etter vannforskriftens klassifiseringssystem, med mindre det er snakk om søppel som lekker miljøgifter til vannet. Fysisk søppel i kyst- og fjordområdene oppleves likevel på generelt grunnlag som en økende miljøutfordring tilknyttet vannforvaltningen, både fordi det er skjemmende og fordi det kan påvirke levende organismer i kystvann på ulikt vis.

10 Konsekvensutredning: hva vil planen bety?

Hva vil vannforvaltningsplanen bety for miljø og samfunn? Hvor langt vil vannforvaltningsplanen bringe oss i retning av bedre beskyttelse og forbedring av vannmiljøet? Hva vil planen bety for arealbruk og virksomhet innen viktige sektorer/næringer? For å få oversikt over dette vil vi arbeide fram en konsekvensutredning (KU) som del av arbeidet med å lage planen. Konsekvensutredning av de regionale vannforvaltningsplanene følger av KU-forskriften § 6 a.

Vannforvaltningsplanen er en overordnet plan for hele vannregionen. Konsekvensutredningen skal derfor begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå. Hensikten er å gi informasjon som har betydning når det skal besluttes om vannforvaltningsplanen. En konsekvensutredning er et nyttig arbeidsverktøy som bidrar til en ryddig og god planprosess.

I følge KU-forskriftens § 17 skal konsekvensutredningens innhold og omfang skal tilpasses den aktuelle planen eller tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas. Konsekvensutredningen skal også ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. Vannforskriften § 18 omtaler særlig overordnede planer, og peker på at for regionale planer kan konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå.

For å kartlegge virkningene av planen kommer vi til å arrangere scenariokonferanser i to omganger. Til disse konferansene inviteres relevante sektormyndigheter, bransjer og interessegrupper. Scenariokonferansene legger grunnlag for den endelige konsekvensutredningen.

10.1 Problemstillinger som skal vurderes

Den endelige konsekvensutredningen vil inngå i planbeskrivelsen i selve vannforvaltningsplanen når den går på høring høsten 2020.

Her vil følgende momenter beskrives kort:

- Vesentlige virkninger for nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål, naturmangfold, forurensing og økosystemtjenester, med særlig fokus på måloppnåelse for vannmiljøet i 2027.
- Vesentlige virkninger for relevante sektorer/næringer som kommuner, miljøforvaltning, vannkraft, landbruk, akvakultur og transport.
- Vesentlige virkninger for helse, friluftsliv, landskap og kulturminner, samt samisk natur- og kulturgrunnlag der dette er relevant.
- Vesentlige virkninger knyttet til klimaendring, flom og klimatilpasning.
- Sammenhengen med andre nasjonale, regionale og lokale planer.
- Eventuelle virkninger ut over landegrensene skal også beskrives kort.

En fullstendig liste over faktorer er angitt i KU-forskriftens § 21. Her vil det være viktig å huske på å unngå for omfattende beskrivelser, og huske på at for regionale planer kan konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå.

Forslag til utredningsprogram følger [veiledning](#) fra Miljødirektoratet:

	Faktorer	Anbefalt tilnærming
a)	En oversikt over vannforvaltningsplanens innhold og formål, og sammenhengen med andre relevante planer.	<i>Både vannforvaltningsplanens mål og innhold og sammenhengen med andre planer utredes uansett som del av planarbeidet, og en beskrivelse skal inngå i vannforvaltningsplanen. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen.</i>
b)	Dagens miljøtilstand og forventet videre utvikling av denne dersom vannforvaltningsplanen ikke gjennomføres.	<i>Dagens miljøtilstand utredes uansett som del av planarbeidet, og inngår som del av vannforvaltningsplanen. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen. Forventet videre utvikling dersom vannforvaltningsplanen ikke gjennomføres er 0-alternativet (som beskrevet over).</i>
c)	Miljøforholdene i områdene som blir vesentlig påvirket av vannforvaltningsplanen.	<i>Miljøforholdene innenfor vannregionen utredes uansett som del av planarbeidet, og inngår som del av vannforvaltningsplanen. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen.</i>
d)	Eksisterende miljøproblemer av betydning for vannforvaltningsplanen, og særlig i beskyttede områder.	<i>Hovedutfordringer for vannmiljøet utredes uansett som del av planarbeidet, og inngår som del av vannforvaltningsplanen. Forvaltningsplanen skal også inneholde en særlig beskrivelse av beskyttede områder. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen.</i>
e)	Miljømål etter vanndirektivet som har betydning for vannforvaltningsplanen, og hvordan disse er lagt til grunn i planarbeidet.	<i>Miljømålene utredes uansett som en sentral del av planarbeidet, og en beskrivelse skal inngå som et hovedelement i vannforvaltningsplanen. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen.</i>
f)	Forventede vesentlige virkninger av planene på miljø: 1. naturmangfold, fauna og flora 2. jord, luft, vann og klima 3. nasjonale og internasjonale miljømål 4. økosystemtjenester 5. befolkning og folkehelse 6. følgen av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning og flom 7. beredskap og ulykkesrisiko 8. kulturminner og landskap 9. samisk natur- og kulturverdier	<i>Forventede virkninger i form av effekten av foreslåtte miljøtiltak for å beskytte, forbedre og gjenopprette vannmiljøet utredes uansett som del av planarbeidet, og en beskrivelse skal inngå som del av vannforvaltningsplanen. Dette dekker naturmangfold, fauna og flora i vann, og vann som ressurs. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen. For andre miljøfaktorer som er nevnt kan KU tilføre en merverdi, men det er viktig at dette begrenses til en overordnet vurdering.</i>

g)	Tiltak foreslått for å forhindre, redusere og så langt som mulig avbøte enhver vesentlig negativ miljøeffekt som følger av vannforvaltningsplanen.	<i>Regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram er miljøplaner med sikte på å beskytte, forbedre, og gjenopprette vannmiljøet. Det er derfor liten grunn til å tro at vannforvaltningsplanene vil medføre vesentlige negative miljøeffekter. KU-kapitlet bør kort beskrive dette, og ellers gi en kort vurdering av eventuelle uønskede negative miljøeffekter av de foreslåtte tiltakene.</i>
h)	En beskrivelse av alternativene og hvordan vurderingene ble gjennomført (inkludert utfordringer med å sammenstille nødvendig informasjon).	<i>Se beskrivelse av "vurdering av alternativer" foran i dette veiledningsnotatet.</i>
i)	En beskrivelse av planlagt overvåking av virkningene av vannforvaltningsplanen.	<i>Pågående overvåking av tilstanden og utviklingen i vannmiljøet skal uansett presenteres i regionalt overvåkingsprogram, og oppsummeres i vannforvaltningsplanen. KU-kapitlet kan derfor gjengi hovedpunkter fra dette, og ellers vise til relevante kapitler i vannforvaltningsplanen</i>
j)	En beskrivelse av betydningen av vannforvaltningsplanen for de sektorene som står bak de mest vesentlige påvirkningene på vannmiljøet, og vil måtte følge opp med gjennomføring av de mest omfattende miljøtiltakene	<i>Disse beskrivelsene skal være overordnede (i likhet med resten av planen), og bør utarbeides i samarbeid med relevant sektormyndighet. KU skal ikke omfatte noen detaljert vurdering av kostander, men kan gjengi et overordnet overslag i tråd med vannforskriftens § 25.</i>
k)	Et folkelig (ikke-teknisk) sammendrag av punktene ovenfor.	<i>Dette blir altså et sammendrag av KU-kapitlet, og bør inngå i sammendraget av vannforvaltningsplanen.</i>

11. Prioriteringer i arbeidet fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

Vannforskriften gir oss rammer for helhetlig vannforvaltning i form av miljømålene, tidsfristene, verktøyet og planprosessen. Lovverket vårt gir oss de juridiske virkemidlene for å forbedre og beskyttet vannet vårt. Vi deler derfor tiltakene som skal gjennomføres inn i grunnleggende og supplerende tiltak. Grunnleggende tiltak skal gjennomføres i henhold til lovverket. Supplerende tiltak gjennomføres hvis grunnleggende tiltak ikke er tilstrekkelige for å nå miljømålene. Det vil si at det er målene i vannforskriften som utløser de supplerende tiltakene.

Vannforskriften har som mål å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene (§ 1). Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand (§ 4). Det betyr at miljøtiltak ikke bare er aktuelle i vannforekomster der tilstanden i dag er dårligere enn god, men også som forebyggende tiltak for å beskytte vannforekomster som har god tilstand i dag men er utsatt for påvirkninger som på sikt kan føre til forringelse.

Vannforskriftens § 13 forklarer forholdet til annet lovverk slik: *Hvis det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende, enn det som følger av denne forskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn.* Det betyr at selv om tilstanden i en vannforekomst er god eller svært god så skal for eksempel rensekrav i medhold av regelverket gjennomføres. Vannforskriften opphever nemlig ikke annet regelverk, og formålet med vannforskriften og vårt øvrige regelverk er både å forbedre og å beskytte vannet vårt.

Arbeidet må forholde seg til fristene i vannforskriften. For de oppdaterte planene som gjelder for årene 2022-2027, er hovedregelen at miljømål skal nås innen utgangen av 2027 (§ 8). Dersom tekniske årsaker, naturforhold eller tekniske årsaker tilsier det, kan måloppnåelse utsettes til utgangen av 2033 (§ 9). I særlige tilfeller der det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det fastsettes mindre strenge miljømål (§ 10). (Selv om unntak i form av tidsutsettelse eller mindre strenge mål brukes, skal alle praktisk gjennomførbare tiltak skal treffes for å forhindre ytterligere forringelse av tilstanden i de aktuelle vannforekomstene, og alle unntak skal revurderes ved hver oppdatering av forvaltningsplan).

Prioritering av tiltak i det videre arbeidet handler derfor primært om fordeling av tiltakene geografisk (hvor begynner vi) og over tid (hvor lang tid bruker vi til alle anlegg tilfredsstiller kravene) og når oppfyller vi miljømålene eller har sørget for beskyttelse. Sektorene har derfor en viktig rolle i å prioritere rekkefølgen av tiltakene og ta stilling til måloppnåelsen og eventuell tidsutsettelse. Dialogen i planarbeidet bidrar til samordning der flere sektorer påvirker. Nedenfor følger viktige huskereglene i det videre arbeidet.

- Prioritering handler om tid og rom og om å ta det viktigste først innenfor den enkelte sektors ansvarsområde, med sikte på en gradvis måloppnåelse i henhold til fristene. Hver sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handler derfor som hovedregel ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp imot hverandre.
- Grunnleggende tiltak skal som en hovedregel gjennomføres først og ikke «settes opp mot» supplerende tiltak i egen eller andre sektorer
- Tiltak for å oppnå krav i regelverk er derfor en prioritert oppgave for «alle» og skal som hovedregel ikke prioriteres bort
 - Første prioritet bør derfor være vannforekomster hvor tilstanden er moderat eller dårligere og/eller hvor det er viktige brukerinteresser som for eksempel drikkevann, badeplasser, fiskeinteresser eller lignende.

-
- Andre prioritet bør være øvrige vannforekomster som er i god eller svært god tilstand, eller hvor det ikke er viktige brukerinteresser som er påvirket. Der tilstanden er god eller bedre skal også grunnleggende tiltak gjennomføres, men ikke supplerende tiltak med mindre disse er nødvendige for å beskytte vannforekomsten mot forringelse.
 - Vedtatte beskyttelseskrav til f. eks. drikkevannskilder er ikke gjenstand for diskusjon i det videre arbeidet.
 - Hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å oppnå målene må supplerende tiltak utredes og iverksettes. Hvis gapet mellom dagens tilstand og miljømål er stort kan tiltaksgjennomføring innenfor lovverket og av supplerende tiltak med fordel skje samtidig.
 - Sektorene prioriterer og tar stilling til måloppnåelsen og eventuell tidsutsettelse. Dialogen i planarbeidet bidrar til samordning der flere påvirker.